

[Statsministeren.]

større, end det fremgik af den foreløbige opgørelse, vi arbejdede med under forliget, og det er klart, at der her er tale om udgifter, som der ikke var taget hensyn til og ikke kunne være taget hensyn til, da man fikserede loftet til de 8.540 mill. kr.

Det andet spørgsmål, jeg rejste over for partierne, vedrørte nogle udgifter til visse nationale og færøske formål på en halv snes millioner kroner, som der endnu ikke er søgt bevilling til, og som der efter regeringens skøn ikke vil være plads til inden for det nævnte loft.

Jeg er helt enig med det ærede medlem hr. Erik Eriksen i hans bemærkning om, at de foreslåede beløbs størrelsesorden er så beskeden, at vi formentlig alle er i stand til at se roligt og sagligt på spørgsmålet. Så vidt jeg ved, vil der i morgen blive lejlighed til i finansudvalget at drøfte disse bevillinger med finansministeren, og derefter kan man så forhåbentlig finde en løsning på disse problemer.

Jeg skal derefter gøre et par bemærkninger om næste finansår. Det må naturligvis også blive i høj grad foreløbige bemærkninger; det nye budget er ikke færdigt, det vil blive forelagt af finansministeren her i tinget i november måned, og derefter må den egentlige finanslovdebat følge. Men jeg vil gerne sige, at der skal fortsat vises omhyggelig tilbageholdenhed med hensyn til nye udgifter, det være sig udgifter ved ny lovgivning eller ved nye enkeltbevillinger. Stor agtpågivenhed er nødvendig, thi som det vil være os alle bekendt, er tendensen til vækst i statens udgifter meget stærk. Det beror ikke på en eller anden besynderlig udgiftstrang hos ministrene, men det beror på visse objektive forhold, der er nært knyttet til hele vort samfunds struktur og vort samfunds udviklingstempo.

For det første kunne man nævne statens udgifter til den almindelige prisstigning, til pristalsreguleringen af lønningerne og alt, hvad der heraf følger. For statens vedkommende kommer yderligere en meget væsentlig faktor, nemlig at en meget stor del af statens udgifter er bundet ved lov, bundet til tilskud, hvis omfang regeringen og bevillingsmyndighederne ikke har nogen direkte indflydelse på, medmindre man skrider til

at lave allerede vedtagne love, som folk ude i samfundet, ude i kommunerne disponerer efter, om. Når f. eks. antallet af folkepensionister og invalidepensionister stiger — og dette antal stiger i indeværende periode ganske kraftigt — ja, så vil statens udgifter til disse pensionisters pensioner også stige. Når kommunernes skoleudgifter går i vejret, kommunernes sygehusudgifter, kommunernes vejudgifter, ja, så må staten bagefter betale sin forholdsmæssige andel. Det sker automatisk, og der er tale om en meget betydelig andel af meget betydelige udgifter.

Det vil ikke kunne undgås, at disse tendenser også vil gøre sig gældende i det kommende finansår. Hvis man ville, kunne man sige, at der her er tale om automatisk virkende udgiftsmekanismer, som lovgivningsmagten selv har etableret. Disse automatisk virkende udgiftsmekanismer vil først afdæmpe deres virksomhed, når prisstigningerne er standset, når indkomstudviklingen har fundet frem til et forstandigt og roligt leje, og når f. eks. antallet af folkepensionister hører op med at vokse så hurtigt, fordi en bestemt befolkningsmæssig udvikling er gennemløbet. For skolers og vejes vedkommende vil den stærke stigning i disse udgifter først for alvor falde til ro, når de store strukturforskydninger, som vort samfund er midt i, ophører, således at de samfundsmæssige investeringer kan finde et normalt leje.

Jeg vil meget gerne med disse betragtninger pege på, at det ville være letsindig tale, og det ville ikke være helt oprigtig tale, hvis man over for befolkningen, skatteyderne, erhvervslivet ville søge at give indtryk af, at bare ministrene ville skifte bukser, fra spenderbukserne til nogle, der sad lidt strammere, så var hele finansproblemet klaret. Så let er det ikke, og vi, der har ansvaret her, må ikke over for befolkningen foregive, at det er så let. Samfundet er midt inde i en strukturændring, som hver eneste kommune, hver eneste privat virksomhed, hver eneste organisation her i landet, hvert eneste pengeinstitut mærker hver eneste dag. Der er tale om en udvikling, der foregår for vore øjne ude i det praktiske liv, og denne udvikling skal vi se lige i øjnene. Vi skal være realistiske, også i den måde, disse problemer